

20220208 Vervelend Inzicht Nr1 Belgische Groene Minister in Oman

Aviel Verbruggen, Universiteit Antwerpen

<https://www.avielverbruggen.be>

Regelmatig gebeuren er dingen, rondom ons of verderaf, soms tot de hele wereld, die aanzetten tot peinzen. De ene keer verdwijnen de overpeinzingen snel, de andere keer blijven ze lange tijd rond kronkelen in de gedachten. Dan duwt er iets in de rug om die gedachten te delen met anderen, uit te spreken, neer te schrijven. Zonder gedoe van aantal toegelaten woorden, van haastige tijd die de blik inperkt tot het vluchtige nu, van uitvluchten waarmee perspersoneel kritische opinie afwijst. 'Vervelend Inzicht' / 'Inconvenient Views' is een reeks van korte teksten met analyse en besluiten over wetenswaardige zaken.

Belgische Groene Minister in Oman

De Standaard van het weekend zaterdag 5, zondag 6 februari 2022 (p.8-9) publiceerde onder een band van statige foto's een interview met de Belgische Groene Minister van Energie, Tinne Van der Straeten (TVdS). Mijn wenkbrauwen gingen nu en dan omhoog bij het lezen van haar standpunten, punten waarop ze staat en blijkt in te geloven. Het spotlicht is gericht op twee wetenswaardige zaken.

Bouw van nieuwe gascentrales

TVdS: *"Gascentrales hebben we nu nodig voor de bevoorradingszekerheid (...) Maar vergeet niet: we hebben vervangingscapaciteit nodig, die gascentrales zijn nodig in elk scenario. Eender wie op mijn stoel had gezeten, had hetzelfde moeten beslissen."*

Hier zijn twee vragen bij te stellen:

- (1) Zijn die gascentrales echt nodig?
- (2) Maakt het geen verschil als een Groene minister de energiebevoegdheid uitoefent?

Ad (1): Antwoorden op deze vraag verschillen naargelang de context en belangen van de spreker. Op een studiedag van ODE (Organisatie Duurzame Energie, 30 april 2019) stelden creatieve ingenieurs verschillende mogelijkheden voor om de kWh-vraag te sturen en om kWh op te slaan; ze vonden dat grootschalig elektrisch productievermogen niet nodig is om tekorten tussen vraag en aanbod op te vangen. Deze argumenten worden nu door Tegengas in het debat gebracht.

ELIA, de meest ervaren, kennis en datarijke partij projecteert scenario's waarin gasproductie capaciteiten een groot deel van de basislasten voldoen als alle kerncentrales dichtgaan in het jaar 2025. TVdS blijkt zich bij de ELIA voorstellen aan te sluiten.

In het discours van ELIA-TVdS ontbreekt aandacht voor belangrijke aspecten. Ten eerste zijn grootschalige Stoom en Gas (STEG) centrales minder flexibel dan nodig is. Vollast draaien is het voorkeursregime omwille van technisch en financieel rendement. Echter, een centrale op vollast kan niet bijspringen om plotse stroomtekorten te dekken, want vol is vol. Op halve last draaien of de productie dikwijls en veel verminderen bij overvloed van wind en zonstroom, gaat krampachtig en ondermijnt de rendabiliteit van de investering. Maar dit laatste zou het CRM (Capaciteit Remuneratie Mechanisme) compenseren. Maar zijn de aansporingen van het CRM wel fijn genoeg in tijd en precisie?

Ten tweede, het inbrengen van honderden tot eventueel duizenden Mega Watt (MW) in het Belgische elektrisch systeem is problematisch door hun uitstoot van broeikasgassen. De atmosfeer is vandaag al ver overladen met broeikasgassen, en ook hier geldt: vol is vol. Ten derde bestaat er een specifiek belang voor ENGIE om de basislast van de stroomvoorziening te 'bezetten' met grote centrales. Als de bezetting door grote gascentrales de bezetting door kerncentrales vervangt, blijft de plek in handen om later met stroom uit grootschalige windparken en zonvelden te vullen. In 2014 hebben de grote stroomproducenten de bocht naar hernieuwbare stroomproductie gemaakt, om puur financiële redenen.

Ad (2): Van een Groene energieminister verwacht je toch voorstellen die aansluiten bij de bewegingen van burgers, actievoerders, baanbrekende wetenschappers, e.a., in de jaren 1970 ontstaan om 'zachte energiepaden' (Lovins 1976) uit te tekenen en te volgen. In Duitsland en Denemarken hebben die bewegingen hun stempel op de politieke besluitvorming gedrukt, en daardoor hebben die landen de hernieuwbare stroom technologie tot maturiteit (2008) en tot goedkoopste bron van stroom (2018) gebracht. Dit was een beweging van onderuit, door en voor de mensen, en het ging voor de grote concerns veel te snel. Na uitgebreid lobbywerk door energie en industrieconcerns in de Europese instellingen, sneed Europees Commissaris Almunia in 2014 de nieuwe steunrichtlijnen voor energie en milieuprojecten op maat van het verlanglijstje van de concerns: voorrang aan grootschalige hernieuwbare energieprojecten, massale subsidies voor atoomkernenergie in Engeland, beknotting van de PV-groei op de daken van particulieren.

Deze 'putsch' is erg voor Europa, maar nog erger voor de armere landen, en het ergst voor het klimaat. De noodzakelijke omwenteling zal maar succesvol zijn als op alle daken PV-productie plaatsvindt, slimme plaatselijke netwerken tot stand komen, andere regels gelden voor het verdienmodel in deze sector. Veel werk aan de winkel voor een Groene energieminister.

Ook veel werk op Europees vlak: de vervanging van risicovolle, dure en vuile thermische stroomproductie door 100% hernieuwbare elektriciteit is een Europees project, geen nationaal verhaal. De uitwisseling van stroom over het continent speelt een centrale rol. Hiervoor zijn dure verbeteringen en uitbreidingen van de stroomverbindingen tussen de landen nodig. Het geldt dat de minister in gascentrales wil stoppen, gaat beter naar investeringen in lokale slimme netten en in internationale verbindingen. Dit is toekomstgericht investeren.

Groene minister, architect van de atoomkernenergie SMR (Small Modular Reactor)

TVdS: *"Bij het energieakkoord in december hebben we afgesproken dat we naar nieuwe technologieën als kleine, modulaire reactoren (SMR's) willen kijken. We hebben daar ook criteria voor opgesteld. Ze moeten flexibel zijn, moduleerbaar, zonder afval, geen risico's op proliferatie enzovoort. (...) Er liggen vandaag zeventig designs voor SMR's op tafel, die van de vierde generatie beantwoorden wel aan die vereisten. Net zoals er zoveel jaren geleden mensen niet geloofden in windmolens, zijn er nu die sceptisch zijn over SMR's. We moeten daarmee oppassen. Wij hebben onze eigen nucleaire instellingen en wetenschappers. Waarom zouden we niet in hen geloven?"* TVdS gaat nog verder, bijvoorbeeld *"Het SCK CEN in Mol heeft vrije baan, het kan een prototype bouwen."* [Myrrha]

Dit is even slikken. In het jaar 1986 is Agalev me komen opzoeken om “Een scenario van uittreding uit de nucleaire elektriciteitsproductie in België” wetenschappelijk uit te tekenen (architect?). In de verkokerde Belgische samenleving werd ik daarna met groene stickers volgeplakt. In Duitsland hadden de Groenen de Energiewende al opgestart (Hennicke et al. 1985). De onvervulde beloften over goedkope-zuivere-veilige atoomstroom, de canapé machtsuitoefening, de verzwegen risico's, de leugens over technologische successen, maakten van de atoomkernenergie een hydra met vele koppen, die terug aangroeiden als er een was afgehakt. Er bestaat veel degelijk onderzoek, rapporten, en wetenschappelijke artikelen over de donkere kanten van de atoomkernenergie. Iedere burger die de moeite doet om de geschiedenis, de realisaties van vooral mislukkingen, het misleidende discours te bekijken, weet dat atoomkernenergie in al zijn vormen een dood paard is. Van een dood paard stap je beter af (Sioux wijsheid).

Anno 2022, sluit de Belgische Groene minister aan bij de neo-modernisten, voor wie onwetendheid over de atoomkernenergie een deugd is. Haar vergelijking tussen geloof in windmolens en in SMR's kan ze zeker kwijt aan het Nuclear Forum. Met haar totale onwetendheid over wat de “vierde generatie” atoomenergie feitelijk afdekt, past ze perfect als een volgeling van het nucleaire discours. Als ze het woord kweekreactor even googelt, zal ze een resem van nucleaire rampverhalen kunnen lezen, zoals de kernsmelting in de kweekreactor FERMI-1 (Michigan, 1966), het mislukte KALKAR-project (Duitsland, Nederland, België), de Franse SUPERPHENIX (10 jaar, 1986-1996, operationeel geweest met een capaciteitsfactor van 7%), de Chinese kweekreactor die in 2011 is opgestart en na 26 uur werking is stilgelegd, enzovoort.

Dat die SMR's zouden beantwoorden aan het lijstje criteria is meer dan nonsens, het is misleiding. Atoomtechnologie voor centrales is snel inzetbaar voor het maken van atoomwapens. De risico's zijn zo groot dat geen enkele grote re-insurer (zoals Swiss Re, Munich Re, Hannover Rück, SCOR, Berkshire Hathaway, Lloyd's) ze wil verzekeren. Wie de verhalen van “nucleaire instellingen en wetenschappers” gelooft, is naïef of kwaadwillig. Weer beloven ze GEN4 (kweekreactoren, hoge temperatuur reactor) en GEN5 (fusie) successen die onhaalbaar zijn, zoals de GEN4 experimenten van het verleden tonen en het fusie demoproject ITER nu aan het demonstreren is. De machtige lobby, mondiaal aangestuurd door het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA), wil de rijkelijke subsidiestromen laten vloeien. Allemaal geld en middelen die ieder land in de wereld veel beter kan gebruiken om zonder verwijl de hernieuwbare stroomvoorziening vanaf alle daken, in alle lokale gemeenschappen, onder controle van burgers en bekwame politici, uit te rollen. Zo kan de klimaatcrisis worden bedwongen.

Indien ik al een partijkaart van Groen zou hebben, ik zou ze nu onmiddellijk verscheuren.